

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ  
Федеральное государственное автономное учреждение  
высшего профессионального образования  
"Казанский (Приволжский) федеральный университет"  
Отделение татарской филологии и культуры имени Габдуллы Тукая



**УТВЕРЖДАЮ**

Проректор  
по образовательной деятельности КФУ  
Проф. Таюрский Д.А.

"\_\_" \_\_\_\_\_ 20\_\_ г.

**Программа дисциплины**

Татарская литература начала XX века Б3.В.10.4

Направление подготовки: 050100.62 - Педагогическое образование

Профиль подготовки: Родной (татарский) язык и литература

Квалификация выпускника: бакалавр

Форма обучения: заочное

Язык обучения: русский

**Автор(ы):**

Гилязов Т.Ш.

**Рецензент(ы):**

Закирзянов А.М.

**СОГЛАСОВАНО:**

Заведующий(ая) кафедрой: Закирзянов А. М.

Протокол заседания кафедры No \_\_\_ от "\_\_\_" \_\_\_\_\_ 201\_\_ г

Учебно-методическая комиссия Института филологии и межкультурной коммуникации  
(отделение татарской филологии и культуры имени Габдуллы Тукая):

Протокол заседания УМК No \_\_\_ от "\_\_\_" \_\_\_\_\_ 201\_\_ г

Регистрационный No

Казань  
2016

## Содержание

1. Цели освоения дисциплины
2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы
3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля
4. Структура и содержание дисциплины/ модуля
5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения
6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов
7. Литература
8. Интернет-ресурсы
9. Материально-техническое обеспечение дисциплины/модуля согласно утвержденному учебному плану

Программу дисциплины разработал(а)(и) доцент, к.н. (доцент) Гилазов Т.Ш. кафедра татарской литературы отделение татарской филологии и культуры им.Г.Тукая ,  
Tagir.Gilazov@kpfu.ru

### 1. Цели освоения дисциплины

Целями освоения дисциплины "История татарской литературы начала XX века" являются ознакомление с произведениями писателей начала XX века, хронологией их жизни и творчества, дать представление о направлении творческой эволюции татарских авторов, об особенностях поэтики и проблематики их наиболее значительных произведений, их отношений к различным художественным системам, а также о динамике развития национальной литературы, основных литературных направлениях, школах.

### 2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы высшего профессионального образования

Данная учебная дисциплина включена в раздел " Б3.В.10 Профессиональный" основной образовательной программы 050100.62 Педагогическое образование и относится к вариативной части. Осваивается на 3 курсе, 5, 6 семестры.

Данная учебная дисциплина входит в раздел "Б.3. Профессиональный цикл. Базовая часть". ФГОС-3 по направлению подготовки ВПО 050100.62 - Педагогическое образование.

Для изучения дисциплины необходимы компетенции, сформированные у обучающихся в результате обучения в средней общеобразовательной школе и в результате освоения дисциплин ООП подготовки бакалавра филологии "Введение в литературоведение", "Татарское устное народное творчество", "Татарская литература до XIX века", "Татарская литература XIX века", "История татарской литературной критики".

Дисциплина относится к системе дисциплин профессионального цикла, ориентированных на диахронное и синхронное изучение истории татарской литературы. Данная дисциплина предваряет циклы дисциплины профилизации (Педагогическое образование (Родной (татарский) язык и литература), учебную практику и производственную практику по направлению

### 3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля

В результате освоения дисциплины формируются следующие компетенции:

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ок-1	владение культурой мышления; способность к восприятию, анализу, обобщению информации, постановке цели и выбору путей ее достижения
ок-6	стремление к саморазвитию, повышению квалификации и мастерства
пк-1	способность демонстрировать знание основных положений и концепций в области теории и истории татарской литературы, филологического анализа и интерпретации текста, представление об истории, современном состоянии и перспективах развития филологии
пк-5	способность применять полученные знания в области теории и истории основного изучаемого языка (языков) и литературы (литератур), теории коммуникации, филологического анализа и интерпретации текста в собственной научно-исследовательской деятельности

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
пк-7	владение навыками подготовки научных обзоров, аннотаций, составления рефератов и библиографий по тематике проводимых исследований, приемами библиографического описания; знание основных библиографических источников и поисковых систем
пк-9	способность к проведению учебных занятий и внеклассной работы по языку и литературе в общеобразовательных учреждениях и образовательных учреждениях среднего профессионального образования

В результате освоения дисциплины студент:

1. должен знать:

основные положения и концепции в области теории и истории литературы; теории филологического анализа; иметь представление об истории, современном состоянии и перспективах развития литературоведческой науки.

2. должен уметь:

применять полученные знания и навыки в области теории и истории татарской литературы в научно-исследовательской и других видах деятельности, уметь проводить сопоставительный анализ художественных текстов с учетом жанровых традиций, различных литературных направлений и течений, а также лингвистический анализ текстов с учетом их стилистической принадлежности.

3. должен владеть:

основными методами и приемами исследовательской и практической работы в области теории и истории татарской литературы, а также основными литературоведческими терминами и понятиями.

В результате освоения дисциплины обучающийся должен:

**Знать:** основные положения и концепции в области теории и истории литературы; теории филологического анализа; иметь представление об истории, современном состоянии и перспективах развития литературоведческой науки.

**Уметь:** применять полученные знания и навыки в области теории и истории татарской литературы в научно-исследовательской и других видах деятельности, уметь проводить сопоставительный анализ художественных текстов с учетом жанровых традиций, различных литературных направлений и течений, а также лингвистический анализ текстов с учетом их стилистической принадлежности.

**Владеть:** основными методами и приемами исследовательской и практической работы в области теории и истории татарской литературы, а также основными литературоведческими терминами и понятиями.

#### 4. Структура и содержание дисциплины/ модуля

Общая трудоемкость дисциплины составляет 3 зачетных(ые) единиц(ы) 108 часа(ов).

Форма промежуточного контроля дисциплины отсутствует в 5 семестре; экзамен в 6 семестре.

Суммарно по дисциплине можно получить 100 баллов, из них текущая работа оценивается в 50 баллов, итоговая форма контроля - в 50 баллов. Минимальное количество для допуска к зачету 28 баллов.

86 баллов и более - "отлично" (отл.);

71-85 баллов - "хорошо" (хор.);

55-70 баллов - "удовлетворительно" (удов.);

54 балла и менее - "неудовлетворительно" (неуд.).

#### 4.1 Структура и содержание аудиторной работы по дисциплине/ модулю

##### Тематический план дисциплины/модуля

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
1.	Тема 1. Введение. Предмет, цели и задачи курса. Культурологическая характеристика начала XX века. Литературные направления и течения в татарской литературе Нового времени	5	1	2	0	0	письменное домашнее задание
2.	Тема 2. Татарская проза начала XX века.	5	2	1	2	0	реферат
3.	Тема 3. Татарская поэзия начала XX века.	5	1	1	2	0	тестирование
4.	Тема 4. Татарская драматургия начала XX века.	6	2	0	2	0	эссе
	Тема . Итоговая форма контроля	6		0	0	0	экзамен
	Итого			4	6	0	

#### 4.2 Содержание дисциплины

**Тема 1. Введение. Предмет, цели и задачи курса. Культурологическая характеристика начала XX века. Литературные направления и течения в татарской литературе Нового времени**

**лекционное занятие (2 часа(ов)):**

Тема: Кереш. Ижтимагый-сәяси атмосфера һәм мәдәни хәл. Әдәби юнәлеш, стиль һәм агымнар. Мең елдан артык тарихы булган татар сүз сәнгате үсешендә XX гасыр башы татар әдәбияты. Аның хронологик чикләре. XX гасыр башында илдәге тарихи вакыйгалар, ижтимагый-сәяси хәл. Беренче рус инкыйлабы, татар әдәбияты үсеше өчен ул тудырган алшартлар. Чор әдәбиятында XIX йөз татар әдәбияты реалистик традицияләренәң ижади үстөрелеше, төнкыйди (социаль) реализмга күчеше. Романтизм, аның ике тибы. Рус-Аурупа әдәби багланышлары. Татар әдипләре ижатларында модернистик агымнар сыналышы.

**Тема 2. Татарская проза начала XX века.**

**лекционное занятие (1 часа(ов)):**

Тема 3. XX гасыр башында милли проза. Гаяз Исхакий ижаты. 1917 елларга кадәр татар прозасының үсеш баскычлары аерып чыгарыла. Үсеш этапларының идея-эстетик үзенчәлекләре ассызыклана, күренекле язучылар турында мәглүмат бирелә. XX гасыр башында яңа татар прозасына нигез салган күренекле язучы Гаяз Исхакий томыш һәм ижат биографиясе хакында күзаллау тудырыла. Фатих Әмирхан (1886-1926) ижаты Талантлы әдип, тәнкыйтьче, публицист, журналист һәм жәмәгать эшлеклесе. Ф.Әмирханның тормыш юлы, рухи һәм физик ныклыгы. Аның журналистлык һәм публицистик эшчәнлеге. Ф.Әмирханның милли әдәбиятны яңа баскычка күтөрүгә керткән өлеше. Эпик һәм драма төрөндә эшчәнлеге. Әдип ижатында гәүдәләнгән темалар, үткәрелгән төп фикерләр һәм идеяләр. Әмирхан каләм тарафыннан классик сатирик әсәрләр тудырылу. Әдип ижатында әдәби юнәлеш, стиль төрлеләге, аларның синтезы күзәтелү, бу юнәлештә кызыклы тәҗрибәләр ясалы.

#### **практическое занятие (2 часа(ов)):**

Тема: XX гасыр башы татар прозасы. 1. XX йөз башында татар прозасының яңа күтәрелеше. Аның социокультурологик җирлеге. 2. Г.Исхакий ижаты яңа реалистик прозасына нигез салучы. Әдип рухи мирасында яктыртылган ижтимагый һәм милли мәсьәләләр. 3. Ф.Әмирхан әдәби эшчәнлегендә сурәтләнгән темалар һәм язучы әсәрләренә сәнгати матурлыгы. 4. Г.Ибраһимовның Яшь йөрәкләр романында романтизм сыйфатларының чагылышы. 5. Ш.Камал хикәяләрендә кеше бәхете темасының яктыртылышы. Әдип әсәрләренә сәнгатьчә эшләнеше.

#### **Тема 3. Татарская поэзия начала XX века.**

##### **лекционное занятие (1 часа(ов)):**

Тема: XX гасыр башы татар поэзиясе XX йөз башы милли шигъриятенә хронологик чикләре һәм үсеш этаплары (1905-1911; 1912-1917). Беренче рус инкыйлабы елларында татар поэзиясендә күзәтелгән сыйфади үзгәрешләрнең социаль һәм әдәби сәбәпләре. М.Гафури (1880-1934), Н.Думаи (1883-1933), С.Рәмиев (1880-1926), М.Укмасы (1884-1946), З.Бәшири (1888-1966) һ.б. шигъриятендә демократик идеяләрнең чагылышы. Алар ижатында реалистик поэзиянең билгеләре, үзенчәлекләре гәүдәләнү. Шагыйрьләргә берләштергән яктар. Реакция еллары (1908-1910) шигъриятендә сыйфат үзгәрешләре. Аның сәбәпләре. Поэзиянең идея эчтәлегендә, мотивларында, жанрларында барлыкка килгән яңа тенденцияләр. Габдулла Тукай (1886-1913) ижаты Шагыйрьнең тормыш сукмаклары һәм күпкырлы эшчәнлеге. Тукайны XX гасыр татар поэзиясенә, әдәбиятының үсеш юнәлешен билгеләүче шагыйрь итеп формалаштырган алшартлар. Шагыйрь ижатын чорларга бүлү мәсьәләсе. Тема: Мәжит Гафури (1880-1934) ижаты М.Гафури ? татар-башкорт әдипе, публицист. Аның тәрҗемәи хәле. XX гасыр башында аның поэзия, проза төрләрендә эшчәнлеге. М.Гафури ? реалист шагыйрь. Аның ижатында тематик байлык һәм жанр төрлеләге. Тема: XX гасыр башында романтик поэзия. XX гасыр башында кеше тормышын сәнгатьчә гәүдәләндерүнең романтик формасы әдәби майданга килә. С.Рәмиев ? шагыйрь, прозаик, драматург, журналист, жәмәгать эшлеклесе. С.Рәмиев лирикасының йөзән билгеләүче төп сыйфатлар. Шагыйрь ? романтик поэзия вәкиле. Анда романтик эстетика атрибутлары: хатын-кыз, мөхәббәт, табигать культларының чагылышы. Дәрдемәнд (Закир Рәмиев) ? шагыйрь, язучы, тыйнак һәм укымышлы зыялы, милләт хадиме. Ижат юнәлеше һәм ижтимагый-социаль хәленең үзенчәлеге. Шагыйрьлек тавышының төп сыйфатлары: романтизм, фәлсәфи романтизм. Шигъриятенә символизм модернистик агымы белән бәйләнеше. Аның әдәби һәм фәлсәфи тамырлары.

##### **практическое занятие (2 часа(ов)):**

Тема: XX гасыр башы татар прозасы. 1. XX йөз башында татар прозасының яңа күтәрелеше. Аның социокультурологик җирлеге. 2. Г.Исхакий ижаты яңа реалистик прозасына нигез салучы. Әдип рухи мирасында яктыртылган ижтимагый һәм милли мәсьәләләр. 3. Ф.Әмирхан әдәби эшчәнлегендә сурәтләнгән темалар һәм язучы әсәрләренә сәнгати матурлыгы. 4. Г.Ибраһимовның Яшь йөрәкләр романында романтизм сыйфатларының чагылышы. 5. Ш.Камал хикәяләрендә кеше бәхете темасының яктыртылышы. Әдип әсәрләренә сәнгатьчә эшләнеше. Тема: XX йөз башында милли шигърият 1. XX йөз башында татар поэзиясенә үсеш закончалыклары. 2. Г. Тукай һәм М.Гафури шигъри дөньяларында реалистик поэзиянең яңарышы. 3. С.Рәмиев лирикасының төп сыйфатлары. Лирик герой бирелеше. 4. Дәрдемәнд шигъриятендә фәлсәфи тирәнлек һәм шартлы-романтик образлылык. 5. Ш.Бабич һәм Н.Думаи шигъриятләренә хосусиятләре. .

#### **Тема 4. Татарская драматургия начала XX века.**



### **практическое занятие (2 часа(ов)):**

Тема: Гафур Коләхмәтов иҗаты. 1. XX Һз башында татар драматургиясенең үсеш баскыслары һ төп сыйфатлары. 2. Г. Коләхмәтов пролетар агым вәкиле. Аның әдәби мирасында пролетар әдәбият үзенчәлекләре. 2. Ике фикер драмасының тема яңалыгы. Давыт күңелендәге эчке каршылыкның гәүдәләнешә. 3. Драматургның ике сюжет сызыгын колачлаган Яшь гомер драмасы. Әсәрнең конфликт үзенчәлегә. Тема: Г. Камал комедия остасы. 1. Г. Камал иҗатында сатираның үсешә, аның социаль җирлегә. Беренче театр комедиясә. Пьесада төп һәм ярдәмчә каршылыклар. 2. Эдипнең Банкрот һәм Бүләк өчен комедияләре. Пьесаларда комедиографның чагылдыру өлкәсә; ачы көлү һәм фаш итү объектлары; көлке тудыру алымнары һәм чаралары. 3. Безнең шәһәрнең серләре комедиясә, сюжет һәм композиция үзенчәлегә.

### **4.3 Структура и содержание самостоятельной работы дисциплины (модуля)**

<b>N</b>	<b>Раздел Дисциплины</b>	<b>Семестр</b>	<b>Неделя семестра</b>	<b>Виды самостоятельной работы студентов</b>	<b>Трудоемкость (в часах)</b>	<b>Формы контроля самостоятельной работы</b>
1.	Тема 1. Введение. Предмет, цели и задачи курса. Культурологическая характеристика начала XX века. Литературные направления и течения в татарской литературе Нового времени	5	1	подготовка домашнего задания	4	домашнее задание
2.	Тема 2. Татарская проза начала XX века.	5	2	подготовка к реферату	14	реферат
3.	Тема 3. Татарская поэзия начала XX века.	5	1	подготовка к тестированию	10	тестирование
4.	Тема 4. Татарская драматургия начала XX века.	6	2	подготовка к эссе	61	эссе
	Итого				89	

### **5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения**

Рекомендуемые образовательные технологии: лекции, практические занятия, контрольные работы, коллоквиумы, самостоятельные работы, научно-исследовательские работы, творческие работы, курсовые работы.

При проведении занятий используются активные и интерактивные формы занятий (компьютерные симуляции, деловые и ролевые игры, проектные методики, мозговой штурм, разбор конкретных ситуаций) в сочетании с внеаудиторной работой.

В рамках учебного курса предусматриваются встречи с ведущими учеными литературоведами по истории татарской литературы начала XX века, посещение литературных музеев г. Казани и РТ, отдела редких книг и рукописей научной библиотеки КФУ им. Н. Лобачевского и архивов РТ.

### **6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов**

## **Тема 1. Введение. Предмет, цели и задачи курса. Культурологическая характеристика начала XX века. Литературные направления и течения в татарской литературе Нового времени**

домашнее задание , примерные вопросы:

1. XIX-XX гасыр чикләрендә татар әдәбиятында кеше, аның яшәешен гәүдәләндерүнең нинди яңа формалары, алымнары сынала башлый? 2. Реалистик, романтик һәм модернистик иҗат юнәлешләренең сурәтләнү объектларын билгеләгез. 3. Реалистик, романтик, модернистик алымнарда пейзаж, табигать образларының вазифаларын һәм алар арасындагы аермаларны күрсәтегез. 4. XIX йөз башы татар әдәбияты һәм модернистик агымнар? дигән темага диспут-өңгәмә оештырыгыз. 5. XX йөз башы татар әдәбиятының яңарышында нинди тарихи һәм мәдәни вакыйгалар зур роль уйнай? 6. Вакытлы матбугатның барлыкка килүе милли әдәбият үсешенә нинди мөмкинлекләр ача? 7. Татар профессиональ театрының тууы милли драматургиягә нинди сыйфади үзгәрешләр алып килә? 8. Татар әдәбияты үсешендә һәм яңарышында әдәбият тәнкыйть нинди роль уйнай?

## **Тема 2. Татарская проза начала XX века.**

реферат , примерные темы:

Реферат темалары 1. Г. Тукай шигъриятендә Туган ил, Ватан темасы. 2. Г. Тукайның Беренче рус инкыйлабы еллары шигъриятендә социаль мотивлар. 3. Тукай шигъриятендә милли мотивы. 4. Г. Тукай шигъриятендә сатирик рухани портреты. 5. Г. Тукай шигъриятендә дини мотивлар. 6. М. Фәйзи драматургиясендә хис култы 7. Ф. Әмирханның "Яшьләр" драмасында татар тормышын үзгәртеп кору мәсьәләсе. 8. Ф. Әмирханның "Фәтхулла хәзрәт" повестенда дин, эхлак, тәрбия мәсьәләләре. 9. Ф. Әмирханның "Кадрлар минутлар" хикәясендә мәхәббәт темасының гәүдәләнешә. 10. Ф. Әмирханның "Хатын-кызлары" циклында Зөһрә кыз образы. 11. Ф. Әмирхан иҗатында хатын-кыз портреты. 12. Г. Камалның "Бүләк өчен" пьесасында комик хәл һәм ситуацияләр. 13. Г. Камалның "Беренче театр" комедиясендә типлар. 14. Г. Ибраһимовның "Диңгездә" хикәясендә фәлсәфи мәсьәләләр. 15. Г. Ибраһимовның "Яшь йөрәкләр" романында Зыя һәм Мәрҗам образлары. 16. Ш. Камалның "Уяну", "Буранда" хикәяләрендә кеше күңеленең гәүдәләнү үзенчәлекләре. 17. Г. Исхакыйның "Сөннәтче бабай" хикәясендә әдәби детальләр. 18. Г. Исхакыйның "Алдым-бирдем" драмасында конфликт һәм характерлар 19. Н. Думави хикәяләрендә балалар тормышын сурәтләнү. 20. Г. Камалның "Банкрот" комедиясендә рухи банкротлык. 21. М. Гафуриның сугыш мотивы гәүдәләнгән шигърьләрендә лирик герой. 22. М. Гафуриның "Ярлылар яки өйдәш хатын" повестенда сурәтдән алымнары, чаралары.

## **Тема 3. Татарская поэзия начала XX века.**

тестирование , примерные вопросы:



Ябык Жиңел 1. ?Әдәбият мәйданында хәзер иң шәүкәтле вә иң бөөк урында карт реалист Гаяз әфәнде тора? юлларының авторы: а) Ж.Вәлиди в) Г.Ибраһимов б) Ф.Әмирхан 2. Г.Исхакый гомеренең соңгы көннәрен үткәргән дәүләт: а) Германия б) Төркия в) Финляндия г) Польша 3. ?Тартышуда табарсың син үзеңнең хақыңны!? шигаре Г.Исхакый ижатының кайсы чорына карый? а) мәғрифәтчелек б) ?таңчы?лык в) милләтчелек 4. Ф.Әмирханның рус әдибе И.С.Тургенев ижаты йогынтысында язылган әсәре: а) ?Урталыкта? в) ?Яшьләр? б) ?Тигезсезләр? г) ?Хәят? 5. Г.Ибраһимов иң актив язышкан матбугат органы: а) ?Аң? в) ?Балалар дөнъясы? б) ?Шура? г) ?Мәктәп? Уртача 6. ?Ике йөз елдан соң инкыйраз? әсәренең үзәген тәшкит иткән төп мәсьәлә: а) татар милләтенең инкыйразы б) татарларны урыслаштыру сәясәте в) хатын-кыз азатлыгы г) әдәбият, сәнгать, музыка мәсьәләсе 7. Ф.Әмирхан нинди ижәт тибы әдибе? а) реалист в) реалист-романтик б) романтик г) модернистик 8. Ф.Әмирхан ижатында киң яктыртылган тема: а) мәхәббәт темасы в) тарихи тема б) яшьләр темасы г) сыйнфый көрәш вакыйгалары 9. Г.Ибраһимовның кайсы каһарманын Г.Исхакыйның мәхдүме (?Тормышмы бу??) белән бер рәткә куярга мөмкин булыр иде? а) Сабир г) Жәмил б) Сәлим д) Тимри в) Садык 10. ?Акчарлактар? (Ш.Камал) повестендагы ?акчарлактар? образының (троптар) төре: а) эпитет г) метафора б) сынландыру д) аллегория в) метонимия Авыр 11. Төп геройның эш-гамәлләрен бәяләүче буларак Зәһрә кыз мифологик образы килеп кергән Г.Исхакыйның әсәре: а) ?Теләнче кызы? б) ?Тормышмы бу?? в) ?Мәдрәсә җимеше? 12. ?Хәят? повестендагы сюжет вакыты: а) май аеннан алып икенче елның җәенә кадәр б) 16 ел в) өч ел 13. Г.Ибраһимовның ижәт концепциясендә кире кагылган мәхәббәт төре: а) әфләтүн г) бала б) ана д) тән в) туганлык е) гомумхалык 14. ?Печән базары, яхуд Яңа Кисекбаш? поэмасын тәнкыйди реализм үрнәге иткән сыйфат: а) вакыйга, хәл-күренешләрнең реаль җирлеге б) типиклаштыру, гомумиләштерү в) чынбарлыкны сурәтләүнең рухи принцибы г) кешенең рухи дөнъясына табигать күренешләренең янәшә куелуы

#### **Тема 4. Татарская драматургия начала XX века.**

эссе , примерные темы:

1. Кеше бәхете өчен көрәшкә багышланган гомер (Гафур Коләхмәтов драмалары буенча) 2. Хәзерге заманда Мәхәббәт, Вәҗдан һәм Намус.

#### **Тема . Итоговая форма контроля**

Примерные вопросы к экзамену:

Перечень вопросов для экзамена (экзаменга сораулар):

1. XX йөз башы татар әдәбиятында әдәби тенденция һәм жанр буларак сатира (Шакир Мөхәммәдев "Япон сугышы яки добровольец Батыргали агай", Ф.Әмирхан "Фәтхулла хәзрәт", "Шәфигулла агай" һ.б.).
2. Галиәсгар Камал драматургиясендә конфликт һәм характерлар ("Бәхетсез егет", "Беренче театр", "Банкрот" һ.б.).
3. Г.Исхакыйның октябрьгә кадәрге ижатында мәғрифәтчелек, социаль тигезлек, милли һ.б. мәсьәләләр чагылышы ("Ике йөз елдан соң инкыйраз", "Зиндан", "Зөләйха", "Ул әле өйләнмәгән иде" һ.б.).
4. Г. Исхакыйның мөнаҗирлек чоры прозасы һәм драматургиясе ("Өйгә таба", "Көз", "Җан Баевич", "Олуг Мөхәммәд").
5. XX йөз башы татар драматургиясендә "яшь гомерне көрәшкә багышлау" концепциясе: Г.Коләхмәтов. "Ике фикер", "Яшь гомер", Ф.Әмирхан. "Яшьләр" һ.б.).
6. Фатих Әмирхан ижатында фикри яңарыш һәм сәнгати үзенчәлекләр ("Хәят", "Тигезсезләр", "Бер харәбәдә" һ.б.).
7. Габдулла Тукайның Җаек чоры тормышы һәм ижаты: ижтимагый-сәясәти карашлары һәм сәнгатьчә фикерләвендәге үзгәрешләр ("И, каләм", "Дусларга бер сүз", "Иттифак хақында", "Государственная думага", "Алтынга каршы", "Теләнче", "Милләткә", "Китмибез", "Бер татар шагыйрәнең сүзләре", "Шүрәле" һ.б.).
8. Габдулла Тукайның Казан чоры ижаты: гражданлык һәм күңел лирикасы ("Шагыйрь", "Пәйгамбәр", "Милли моңнар", "Тормыш", "Мәхәббәт", "Сайфия", "Кыйтга", "Хәстә хәле" һ.б.).
9. Г.Тукайның сатирик ижаты, сәнгати алымнар төреләге ("Печән базары, яхуд Яңа Кисекбаш", "Пыяла баш", "Сорыкортларга", "Авыл халкына ни җитми" һ.б.). Тәнкыйди реализм.

10. Дәрдемәнд шигъриятенәң яңалыгы. Романтик сурәтлелек һәм символик образлар ("Тал чыбык", "Каләмгә хитаб", "Бүзләрем маналмадым", "Кораб", "Хәят", "Без" һ.б.).
11. Сәгыйть Рәмиев ижатында гыйсьянчылык романтизмының гәүдәләнешә ("Таң вакыты", "Сызла күңлем!", "Дөнъяга", "Мин", "Алданган" һ.б.).
12. Мәжит Гафури ижатында жанр, мотив һәм стиль төрлеләге ("Шатлык шигыре", 1906 елдан 1907 елга васыять", "Яфрак", "Тормыш", "Үзем һәм халкым", "Юктырсың ла Алла", "Кара йөзләр", "Шагыйрьнең алтын приискасында" һ.б.).
13. Нәжип Думавиның әдәби, гыйльми һәм педагогик эшчәнлегә ("Революция заманы", "Жәй дә бетте, көз дә житте", "Сугыш", "Син - кеше", "Бездә жәйге таң", "Мәхәббәт", "Болгар кызы Тойгы туташ", "Кем гаепле", "Карт мөгаллимнәр", "Су кызы" һ.б.).
14. Мирхәйдәр Фәйзи драматургиясә: жанрлар, халык ижатыннан килгән сыйфатлар ("Яшьләр алдатмыйлар", "Кызганыч", "Галиябану").
15. Ш.Камал ижатына хас сыйфатлар: конфликт үзенчәлегә, образлар системасы һәм психологизм ("Уяну", "Буранда", "Сулган гөл", "Бәхет эзләгәндә", "Акчарлаklar").
16. Шәехзадә Бабичның лирикасы һәм юмор-сатирасы ("Халкым өчен", "Бер минут", "Бәнем фәрештәм", "Мандолин", "Тын төн", "Утрау", "Кандала", "Газазил" һ.б.).
17. Г.Ибраһимовның Октябрь инкыйлабына кадәргә ижаты. "Яшь йөрәкләр" әсәрендә образлар системасы һәм романтик фикерләү хосусиятләре.
18. Сәнгатьчә фикерләү тибы, ижат юнәлешә буларак романтизм.
19. Сәнгатьчә фикерләү тибы, ижат юнәлешә буларак реализм.

Тексты обязательного чтения.

Укылырга тиешле әдәби текстлар

- Г.Тукай "Мужик йокысы"; "Дустларга бер сүз"; "Иттифак хакында"; "Сорыкортларга"; "Сайфия"; "Китмибәз"; "Милләткә"; "Пыяла баш"; "Милли моңнар"; "Печән базары яхуд Яңа Кисекбаш"; "Жәйге таң хатирәсә"; "Мәхәббәт"; "Өзелгән өмет"; "Өметсезлек"; "Көзгә жыллар"; "Хәстә хәле"; "Кыйтга"; "Ана догасы"; "Таян аллага"; "Шүрәле"; "Су анасы" һ.б.
- Г.Исхакый "200 елдан соң инкыйраз"; "Корсак"; "Калуш"; "Зиндан"; "Өч хатын белән тормыш"; "Алдым-бирдем"; "Сөннәтче бабай"; "Татар гакылы"; "Зөләйха"; "Остазбикә"; "Олуг Мәхәммәд"; "Ул әле өйләнмәгән иде" һ.б.
- Ф.Әмирхан "Фәтхулла хәзрәт"; "Кадерле минутлар"; "Хәят"; "Сүнгәч"; "Бер хәрабәдә"; "Тигезсезләр"; "Сөембикә"; "Ай өстендә Зөһрә кыз"; "Яшьләр" "Гарәфә кич төшемдә"; "Татар кызы" һ.б.
- Г.Ибраһимов "Диңгездә"; "Уты сүнгән жәһәннәм"; "Сөю-сәгадәт"; "Табигать балалары"; "Карт ялчы"; "Яшь йөрәкләр"; "Мәрхүмнең дәфтөрәннән"; "Габдрахман Салихов" һ.б.
- Г.Камал "Бәхетсез егет"; "Беренче театр"; "Банкрот"; "Бүләк өчен"; "Уйнаш" һ.б.
- Ш.Камал "Уяну"; "Буранда"; "Сәмруг кош"; "Сулган гөл"; "Козганнар оясында"; "Сукбай"; "Бәхет эзләгәндә"; "Акчарлаklar"; "Курай тавышы"; "Чит илдә"; һ.б.
- М.Гафури "Алмашыну"; "Шатлык шигыре"; "Инсаф вә иттифак" "Татар егетенә"; "1906 елдан 1907 елга васыять"; "Базарга чыктым"; "Фитрәт заманы"; "Кыямәт"; "Ул кем?"; "Юктырсың ла, Алла?"; "Яфрак", "Тормыш", "Язмыш", "Хәят юлында", "Яшь кыз", "Янган йөрәк", "Ярлылар яки Өйдәш хатын"; "Хан кызы Алтынчәч"; "Солдат хатыны Хәмидә", "Сарыкны кем ашаган", "Көжә төкәсә белән көзгә" һ.б.
- Дәрдемәнд
- (З.Рәмиев) "Кораб"; "Без"; "Жәй үтте"; "Тал чыбык"; "Рәсем"; "Ни газизрәк"; "Син урысымы, татармы?"; "Татар угълы-татармын"; "Бүзләрем маналмадым" һ.б.
- С.Рәмиев "Таң вакыты"; "Мин"; "Син"; "Ул"; "Дөнъяга"; "Нәжметдин агай бәйрәме"; "Минем төн"; "Авил"; "Жәмилә"; "Хатыннар галәмә"; "Яшә, Зөбәйдә, яшим мин" һ.б.
- Ш.Бабич "Газазил"; "Бәхетем"; "Тукай үлгәч"; "Габдулла әфәнде Тукаев"; "Халкым өчен"; "Бәхетсез мин"; "Бәнем фәрештәм"; "Скрипка"; "Тын төн"; "Ике аккош"; "Бер минут"; "Утрау" һ.б.
- Г.Коләмәтов "Яшь гомер" һ.б.
- М.Фәйзи "Яшьләр алдатмыйлар"; "Кызганыч" һ.б.
- С.Жәләл "Дим буенда" һ.б.

Н.Думаи "Революция заманы"; "Берлек-иттифакъ", "Умарта корты", "Бик дөрест", "Жэй дө бетте, кез дө житте", "Беренче кар", "Тормыш", "Акчарлак", "Мәхәббәт", "Инсан"; "Мәхбүс дустыма"; "Син кеше"; "Сугыш"; "Сугыш тәэссораты"; "Кем гаепле"; "Ике мәхәббәт"; "Су кызы"; "Карт мөгаллимнәр"; "Мортый илә Мукай" һ.б.

К.Тинчурин "Беренче чәчәкләр"; "Соңгы сәлам" һ.б.

Г.Гобәйдуллин "Яшьләр кичәсе"; "Моң"; "Олуг ләгънәт"; "Скрипкачы Хәсәен"; "Чалбар" һ.б.

Ш.Әхмәдиев "Мөгаллим"; "Суга баткан килен"; "Кеше"; "Шагыйрь моңая" һ.б.

Г.Рәхим "Галия", "Көзге хикәя", "Миләүшәләр арасында", "Артист", "Шагыйрь" һ.б.

Темы контрольных работ

6. Ф.Әмирханның "Хәят" повестенда яшь кеше кичерешләрен сурәтләү алымнары.

7. Г.Исхакыйның "Алдым-бирдем" драмасында күтәрелгән проблемалар. Аларның сәнгатьчә хәл ителеше.

8. Г.Тукайның "Тормыш" һәм "... гә (Ядкәр) шигырьләрендә лирик герой.

9. Г.Коләхмәтовның "Яшь гомер" драмасында шәхеснең революциягә мөнәсәбәте мәсьәләсе, аның сәнгатьчә хәл итүдә язучының яңалыгы.

10. Ш.Бабич лирикасында мәхәббәт мотивы.

11. Г.Ибраһимовның "Карт ялчы" хикәясендә Шәһибәк образы.

12. Жаек чоры ижатында Г.Тукайның әдәби-эстетик карашлары ("Мужик йокысы", "Дусларга бер сүз", "Хөррият хакында" һ.б.)

13. Г.Исхакыйның "Остазбикә" хикәясендә хатын-кыз бәхетенәң яктыртылышы.

14. Дәрдемәнднең "Кораб" шигырендә символик образлар.

15. С.Рәмиевнең "Яшә, Зөбәйдә, яшим мин" драмасында хатын-кыз мәсьәләләренең яктыртылышы.

16. С.Жәләлнең "Дим буенда" повестенда романтик шәхесләр язмышын сурәтләү / Рөстәм, Фәридә һ.б.

17. Г.Ибраһимовның "Диңгездә" хикәясендә идея-эстетик үзенчәлекләр.

18. Ф.Әмирханның "Тигезсезләр" драмасында күтәрелгән мәсьәләләр һәм аларның заманча яңгырашы.

19. Ф.Әмирханның "Халык кызлары" циклында милләт язмышы мәсьәләсе.

20. Г.Исхакыйның "Остазбикә" әсәрендә милли хосусиятләренең чагылышы.

21. Ш.Бабичның "Газазил" поэмасы.

22. Г.Тукайның "Өзелгән өмид" шигырендә кичереш образы.

23. С.Рәмиевнең "Таң вакыты" шигырендә лирик герой.

24. Г.Тукайның "Милли моңнар" шигыренә бәя.

25. Г.Тукайның "Пар ат" шигырендә образлар.

26. Г.Тукайның "Бер татар шагыйрәнең сүзләре" шигырендә шагыйрь һәм халык, шагыйрь һәм милләт проблемасы тирәсендә уйланулар.

27. Г.Тукайның "Өметсезлек" шигырендә лирик герой.

28. Г.Тукай шигырьләрендә сатирик рухани образы.

29. Г.Ибраһимовның "Татар шагыйрьләре" хезмәтендә Тукайның 1905-1907 еллар ижат чорына бәя.

30. Г.Тукай һәм Н.Думаи шигъриятендә бердәмлек мотивы.

31. Г.Ибраһимовның "Татар шагыйрьләре" китабында Г.Тукай, Дәрдемәнд әсәрләренең теле, еслүбе мәсьәләсе.

32. Г.Ибраһимовның "Татар шагыйрьләре" хезмәтендә Дәрдемәнд лирикасының идея-эчтәлегенә мөнәсәбәт.

33. Г.Ибраһимовның "Татар шагыйрьләре" китабында С.Рәмиев лирикасына бәя.

34. Г.Тукайның "Үкенеч" шигырендә лирик герой.

35. М.Гафури ижатында сәяси лирика: идея-эстетик анализ.

36. Г.Ибраһимовның "Яшь йөрәкләр" романында музыка.

37. Г.Ибраһимовның "Сөю-сәгадәт" хикәясендә әфләтүн мөхәббәте.
38. С.Жәләлнең "Дим буенда" повестенда табигать.
39. Ф.Әмирханның "Бер харәбә" хикәясендә сурәтләү алымнары һәм чаралары.
40. С.Сүнчөләй шигъриятенә Г.Тукай йогынтысы.
41. Ш.Әхмәдиев ижатында жанралар төрлелеге.
42. Г.Ибраһимовның "Табигать балалары" хикәясенең поэтикасы.
43. Г.Тукайның инкыйлаб еллары шигъриятендә иҗтимагый, социаль мотивлар.
44. Г.Исхакыйның "Зиндан" повестенда шәхес иреге мәсьәләсе.
45. Г.Исхакыйның "Зиндан" повестенда патша хөкүмәте төрмәләрендәге эчке төртипләрнең сурәтленеше.
46. Г.Исхакыйның "Остазбикә" повестенда конфликт үзенчәлеге.

### 7.1. Основная литература:

1. Гыйлажев Т. Татар әдәбияты. XX гасыр башы. Лекцияләр. Гамәли дәресләр. Тестлар. - Казан: Мәгариф, 2007. - 239 б.
2. Гыйлажев Т.Ш.Мирхәйдәр Фәйзи: Тормыш юлы һәм ижаты / Уку-укуту әсбабы. - Казан: Казан университеты, 2011. - 80 б.
3. Татар әдәбияты тарихы. Алты томда. 3-т (XX гасыр башы). Том. ред. Халитов Г.М., Гыйззәтуллин Н.Г., Әхмәдуллин А.Г. һ.б. - Казан: Татар кит.нәшр., 1986. - 598 б.
4. Закирҗанов Ә.М. Татар әдәбият белеменең актуаль мәсьәләләре: уку-укуту әсбабы. - Казан: Отечество, 2014. - 156 б.
5. Загидуллина Д.Ф. Модернизм в татарской литературе первой трети XX века. - Казань: Татар.кит.нәшр.,2013. - 207 с.
6. Заһидуллина Д.Ф. 1960-1980 еллар татар әдәбияты: яңарыш мәйданнары һәм авангард эзләнүләр. Монография. - Казан:Татар.кит.нәшр.,2015. - 383 б.
7. Заһидуллина Д.Ф., Йосыпова Н.М. XX гасыр татар әдәбияты тарихы: дәреслек. - Казан: Казан университеты, 2011. - 1 нче китап: XX йөзнең беренче яртысында татар әдәбияты. - 230 б.
8. Ганиева Р. К. Традиции Восточного Ренессанса в тюрских литературах Средневековья и Нового времени. - Казань: Изд-во "Фән" АН РТ, 2014. 272 с.
9. Нуруллин И. XX йөз башы татар әдәбияты. - Казан: Татар кит.нәшр., 1982. - 285 б.
10. Бәширов Ф. XX йөз башы татар прозасы. - Казан: Фикер, 2002. - 284 б.
11. Ганиева Р. Татар әдәбияты: традицияләр, бәйләнешләр. - Казан: Университет нәшрияты, 2002. - 272 б.
12. Заһидуллина Д. XX йөз башы татар прозасы һәм модернизм. - Казан: Татар кит.нәшр., 2003. - 254 б.
13. Литовченко М.В. Теория и история литературы: Проблема преемственности в развитии русской литературы XIXв. Учебное пособие для студентов / М.В.Литовченко. - Кемерово: КемГУКИ, 2011. - 72 с. <http://www.bibliorossica.com> ЭБС "Библиороссия"
14. История русской литературы конца XIX - начала XX века: учебное пособие для студентов высших учебных заведений, обучающихся по направлению 031000 и специальности 031001 - Филология: в 2 т. / под ред. В. А. Келдыша.-2-е изд., Москва: Академия, 2009.
15. Гилязов Т.Ш. История татарской литературы начала XX века. <http://tulpar.kfu.ru/course/view.php?id=1901> ЭОР



## 7.2. Дополнительная литература:

1. Аминова В.Р. Типы диалогических отношений между национальными литературами (на материале произведений русских писателей второй половины XIX в. и татарских прозаиков первой трети XX в.). - Казань: Казанский государственный университет, 2010. - 476 с.
2. Ахмадуллин А.Г. Татарская драматургия: истоки и проблемы. - Казань: Татар. кн. изд-во, 2012. 511 с.
3. Әдәбият белеме: Терминнар һәм төшенчәләр сүзлеге. - Казан: Мәгариф, 2007. - 231 б.
4. Габдулла Тукай әсәрләре: сүзлек-белешмәлек / [төз. һәм кереш сүз авт. З. Рәмиев: фән. мөх-ләре З. Рәмиев, З. Шәйхелисламов]. - Казан: Татар кит. нәшр., 2012. - 480 б.
5. Бакиров М.Х. Татарский фольклор. - Казань: Ихлас, 2012. - 400с.
6. Галимуллин Ф.Г. Писательское слово на рубеже эпох. - Казань: Казан. ун-т, 2014. - 228с.
7. Фридерих М. Габдулла Тукай как объект идеологической борьбы [пер. с нем. И.А.Гилязова]. - Казань: Татар. кн. изд-во, 2011. - 342 с.
8. Закиржанов Ә.М. Татар әдәбият белеменең актуаль мәсьәләләре: уку-укыту әсбабы. - Казан: Отечество, 2014. - 156 б.
9. Миннегулов Х. Этапы развития тюрко-татарской, античной и русской литератур. Монография. - Казань: Ихлас, 2014. - 288 с.
10. Рәмиев З. Әдәбиятчы-текстолог язмалары (1990-2013). - Казан: Ихлас, 2014. - 436 б.
11. Харрасова Р.Ф. Рухи яңарыш баскычларында: ХУІІІ - ХХ йөз башы. - Казан: Республиканский центр мониторинга качества образования, 2013. - 312 б
12. Яхин Ф. Әдәбият укыганда: Фәнни тикшеренүләр. - Казан: Сүз, 2014. - 236 б.
13. Зинченко, В. Г. Литература и методы ее изучения. Системно-синергетический подход [Электронный ресурс] : учеб. пособие / В. Г. Зинченко, В. Г. Зусман, З. И. Кирнозе. - М.: Флинта : Наука, 2011. - 280 с. <http://znanium.com/bookread.php?book=455178> ЭБС "Знаниум"
14. Яхин Ф.З. Гасырдан - гасырга [Текст: электронный ресурс] : яңа заман әдәбиятына / Фәрит Яхин .? Электронные данные (1 файл: 1,17 Мб) .? (Казань : Казанский федеральный университет, 2014) .? Загл. с экрана .? Режим доступа: открытый URL:<http://libweb.kpfu.ru/publication/book/978-5-98356-233-2.pdf>
15. Гилязов Т.Ш. История татарской литературной критики <http://tulpar.kfu.ru/course/view.php?id=2018> ЭОР
16. Әдәбият белеме сүзлеге / Төз-мөх. А.Әхмәдуллин - Казан: Татар кит.нәшр., 1990. - 239 б.
17. Гайнуллин М. Татарская литература и публицистика нач. XX века. - Казань: Татарское книжное издательство, 1980. - 433 с
18. Ганиева Р. Шагыйрьнең рухи дөньясы ("Габдулла Тукай" энциклопедик сүзлек-белешмәсенә эзерләнгән материаллардан). - Казан: ТаРИХ, 2002. - 112 б.
19. Ганиева Р. Нәжип Думавиның ижат сөхифәләре. - Казан: Отечество, 2003. - 106 б.
13. Гыйлажев Т. ХХ йөз башы татар әдәбиятын укыту мәсьәләләре. Методик кулланма. - Казан: "Печатный двор". 2002. - 96 б.
20. Камалов Б. Мирхәйдәр Фәйзи (Мирхәйдәр Фәйзинең тормыш һәм ижат юлы турында). - Казан: Татар кит. нәшр., 1987. - 160 б.
21. Лаисов Н. Габдулла Тукай. - Казань: Татарское книжное издательство, 1985. - 86 с.
22. Мөңдиев М. Әдәбият һәм чынбарлык: ХХ йөз башы татар әдәбияты тарихына яңа материаллар. - Казан: Татар кит. нәшр., 1987.- 304 б.
23. Миңнегулов Х. Гаяз Исхакыйның мөнажирлектәге ижаты. - Казан: Татар. кит. нәшр., 2004. - 367 б.
24. Мусин Ф. Гаяз Исхакый (Тормышы һәм эшчәнлеге). - Казан: Татар кит. нәшр., 1998. - 189 б.
25. Нуруллин И. Фатих Әмирхан. - Казан: Татар кит. нәшр., 1988. - 279 б.
26. Нуруллин И. Моңлы саз чыңнары. Документаль роман. Төзәтелгән һәм тулыландырылган икенче басма. - Казан: Татар кит. нәшр., 2000. - 272 б.
27. Нигматуллина Ю. Типы культур и цивилизаций в историческом развитии татарской и русской литературы. - Казань: "Фән", 1997. - 189 с.

28. Рәмиев З. XX йөз башы татар әдәбияты: авторлык, төп текст һәм хронология мәсьәләләре. - Казан: РИЦ "Школа", 2000. - 180 б.
29. Сайганов А. Эстетика Ф.Амирхана и эстетические идеи в татарской реалистической литературе конца XIX- XX веков. - Казань: Татарское книжное издательство, 1982. - 162 с.
30. Садретдинов Ш. Сәгыйть Рәмиев ижаты. - Казан: Университет нәшрияты, 1973. - 160 б.
31. Сәхапов М. Исхакый ижаты: Монография. - Казан: Мирас, 1997. - 367 б.
32. Сәхапов М. Исхакый һәм XX гасыр татар әдәбияты: Монография. - Казан: Мирас, 1997. - 529 б.
33. Саяпова А. Поэзия Дардменда и символизм. - Казань: Педагогический университет, 1997. - 210 с.
34. Халит Г. Тормыш һәм ирек жырчысы. - Казан: Татар кит. нәшр. 1980. - 183 б.
35. Халит Г. Яңа гасыр поэзиясе: XX йөз башы (1905-1917 еллар) татар поэзиясендә ижат методы, лирик герой, традиция һәм новаторлык мәсьәләләре. - Казан: Татар кит.нәшр., 1979. - 166 б

### 7.3. Интернет-ресурсы:

КНИГОФОНД - [knigafund.ru](http://knigafund.ru)

КФУ - Научная библиотека им. Н.И.Лобачевского - [isl.ksu.ru](http://isl.ksu.ru)

Научная библиотека им. Н.И.Лобачевского Казанского ... - [g-egorov.livejournal.com/115591.html](http://g-egorov.livejournal.com/115591.html)

Научная библиотека им.Лобачевского Казанского университета - [isl.ksu.ru](http://isl.ksu.ru)

Электронная Библиотека КГУ / Каталог Книг - [library.ksu.ru](http://library.ksu.ru)

### 8. Материально-техническое обеспечение дисциплины(модуля)

Освоение дисциплины "Татарская литература начала XX века" предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:

Мультимедийная аудитория, вместимостью более 60 человек. Мультимедийная аудитория состоит из интегрированных инженерных систем с единой системой управления, оснащенная современными средствами воспроизведения и визуализации любой видео и аудио информации, получения и передачи электронных документов. Типовая комплектация мультимедийной аудитории состоит из: мультимедийного проектора, автоматизированного проекционного экрана, акустической системы, а также интерактивной трибуны преподавателя, включающей тач-скрин монитор с диагональю не менее 22 дюймов, персональный компьютер (с техническими характеристиками не ниже Intel Core i3-2100, DDR3 4096Mb, 500Gb), конференц-микрофон, беспроводной микрофон, блок управления оборудованием, интерфейсы подключения: USB, audio, HDMI. Интерактивная трибуна преподавателя является ключевым элементом управления, объединяющим все устройства в единую систему, и служит полноценным рабочим местом преподавателя. Преподаватель имеет возможность легко управлять всей системой, не отходя от трибуны, что позволяет проводить лекции, практические занятия, презентации, вебинары, конференции и другие виды аудиторной нагрузки обучающихся в удобной и доступной для них форме с применением современных интерактивных средств обучения, в том числе с использованием в процессе обучения всех корпоративных ресурсов. Мультимедийная аудитория также оснащена широкополосным доступом в сеть интернет. Компьютерное оборудование имеет соответствующее лицензионное программное обеспечение.

Компьютерный класс, представляющий собой рабочее место преподавателя и не менее 15 рабочих мест студентов, включающих компьютерный стол, стул, персональный компьютер, лицензионное программное обеспечение. Каждый компьютер имеет широкополосный доступ в сеть Интернет. Все компьютеры подключены к корпоративной компьютерной сети КФУ и находятся в едином домене.



Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "БиблиоРоссика", доступ к которой предоставлен студентам. В ЭБС "БиблиоРоссика" представлены коллекции актуальной научной и учебной литературы по гуманитарным наукам, включающие в себя публикации ведущих российских издательств гуманитарной литературы, издания на английском языке ведущих американских и европейских издательств, а также редкие и малотиражные издания российских региональных вузов. ЭБС "БиблиоРоссика" обеспечивает широкий законный доступ к необходимым для образовательного процесса изданиям с использованием инновационных технологий и соответствует всем требованиям федеральных государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования (ФГОС ВПО) нового поколения.

Оргтехника, теле- и аудиоаппаратура, виртуальная и электронная библиотека учебно-методической литературы, доступ к сети Интернет.

Программа составлена в соответствии с требованиями ФГОС ВПО и учебным планом по направлению 050100.62 "Педагогическое образование" и профилю подготовки Родной (татарский) язык и литература .

Автор(ы):

Гилязов Т.Ш. \_\_\_\_\_

"\_\_" \_\_\_\_\_ 201\_\_ г.

Рецензент(ы):

Закирзянов А.М. \_\_\_\_\_

"\_\_" \_\_\_\_\_ 201\_\_ г.